

## รายการที่ 14 ประวัติศาสตร์ ตอนที่ 1

โดย อ.วราภรณ์ ดันติวิวัฒน์  
สถาบันกวดวิชา Pinnacle

### ศักราชและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

#### การนับ การเทียบศักราช

ศักราช (Era) หมายถึง อายุ เวลา ที่กำหนดขึ้น ถือเอาเหตุการณ์สำคัญเป็นจุดเริ่มต้น

#### ศักราชไทย

1. **มหาศักราช (ม.ศ.)** ปราบกฏในศิลาจารึกหลักที่ 1 ม.ศ. 1 ตรงกับ พ.ศ. 622 การเทียบใช้ ม.ศ. กับ พ.ศ. ใช้ 621 (622-1)
2. **จุลศักราช (จ.ศ.)** ตั้งเมื่อ พ.ศ. 1182 การเทียบใช้ 1181
3. **รัตนโกสินทร์ศก (ร.ศ.)** เป็นศักราชที่ ร.5 เริ่มใช้ ให้นับ พ.ศ. 2325 เป็น ร.ศ. 1 การเทียบใช้ 2324
4. **พุทธศักราช (พ.ศ.) แบบไทย** เริ่มนับปีที่พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานไปแล้วครบ 1 ปี = พ.ศ. 1  
ลังกา พม่า ลาว เขมร เริ่มนับตั้งแต่วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานเป็น พ.ศ. 1 มากกว่าไทย 1 ปี

#### ศักราชสากล

1. **คริสต์ศักราช (ค.ศ. - A.D)**
2. **ฮิจเราะห์ศักราช (ฮ.ศ.)** แปลว่า การอพยพ เป็นศักราชของชาวมุสลิม ฮ.ศ. 1 นับตั้งแต่นั้นปีมูฮัมหมัดหนีออกจากเมกกะไปเมดิना ตรงกับ ค.ศ. 622, พ.ศ. 1165  
การนับเดือนเป็นการนับแบบจันทรคติ ทำให้แต่ละปีจะมีจำนวนวันน้อยกว่าสุริยคติ ทุกๆ 32 ปีครั้ง  
ฮ.ศ. จะคลาดเคลื่อนไป 1 ปี จำนวนใช้เกณฑ์บวกลบทำให้ยากจึงกำหนดให้ใช้ 1122 ลบด้วยปี พ.ศ. เช่น  
พ.ศ. 2548 - 1122 = ฮ.ศ. 1426

### การแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

1. **สมัยก่อนประวัติศาสตร์** ยังไม่ประดิษฐ์ตัวอักษร
2. **สมัยประวัติศาสตร์** ประดิษฐ์ตัวอักษร
3. **สมัยก่อนประวัติศาสตร์ (ยุคหิน)**
  - ยุคหินเก่า , ยุคหินกลาง , ยุคหินใหม่
4. **ยุคโลหะ**
  - ยุคสำริด (5,000 ปี) , ยุคเหล็ก (3,500 ปี)

## สมัยประวัติศาสตร์

- ♣ **สมัยโบราณ** (3,500 ปีก่อน ค.ศ. - ค.ศ. 476)
  - อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริส - ยูเฟรติส (เมโสโปเตเมีย)
  - อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไนล์ (อียิปต์)
  - อารยธรรมกรีก
  - อารยธรรมโรมัน
  - อารยธรรมจีน ลุ่มแม่น้ำฮวงโห
  - อารยธรรมอินเดีย ลุ่มแม่น้ำสินธุ
- ♣ **สมัยกลาง** (ค.ศ. 476 - 1453)
  - ลักษณะสังคมระบบฟิวดัล (Feudalism) หรือศักดินาสวามิภักดิ์ เจ้าผู้ครองนครแคว้นต่างๆ มีอำนาจอยู่ในเขตปกครองที่เรียกว่า แมนเนอร์ (Manor) ประชาชนมีฐานะข้าติดที่ดิน (Serf)
  - ศาสนาคริสต์ ขัดแย้งกับศาสนาอิสลาม เกิดสงครามครูเสด ค.ศ. 1096 - 1291 ผลทำให้เกิดเส้นทางการค้าทางทะเล ปี ค.ศ. 1453 พวกออตโตมันเตอร์กักรุกครองคอนสแตนติโนเปิลได้ สิ้นสุดยุคกลาง
- ♣ **สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ** (Renaissance)
 

เป็นการฟื้นฟูศิลปวิทยาการของกรีกโรมัน เกิดตอนปลายสมัยกลางเชื่อมต่อกับต้นสมัยใหม่ เกิดแนวคิดสำคัญ คือมนุษยนิยม ที่เห็นคุณค่าความสำคัญของมนุษย์ เรียกว่า สมัยมนุษยนิยม ศาสนาคริสต์เสื่อม การเกิดชนชั้นกลาง
- ♣ **สมัยใหม่** (ค.ศ. 1453 - 1945)
  - การสำรวจเส้นทางเดินเรือ พบทวีปอเมริกาและเอเชีย
  - การปฏิรูปศาสนา โดย มาร์ติน ลูเธอร์
  - การปฏิวัติวิทยาศาสตร์ (คริสต์ศตวรรษที่ 16-18)
  - สมัยประชาธิปไตย (คริสต์ศตวรรษที่ 17-19)
  - สมัยชาตินิยม (ค.ศ. 1789-1918)
  - สมัยจักรวรรดินิยม (ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 - สงครามโลกครั้งที่ 2)
  - สมัยสงครามโลก (ค.ศ. 1914-1945)
- ♣ **สมัยปัจจุบัน** (ค.ศ. 1945 - ปัจจุบัน)

## วิธีการทางประวัติศาสตร์ หลักฐานทางประวัติศาสตร์

ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ มี 5 ขั้นตอน

1. กำหนดหัวเรื่อง
2. การรวบรวมข้อมูลหรือหาหลักฐาน
3. การประเมินคุณค่าหลักฐาน
4. การตีความหลักฐาน
5. การสังเคราะห์

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทย สามารถจำแนกได้

1. แบ่งตามความสำคัญของหลักฐาน
  - ขั้นต้น (ปฐมภูมิ)
  - ขั้นรอง (ทุติยภูมิ)
  - ขั้นสาม (ตติยภูมิ)
2. แบ่งตามลักษณะ
  - ลายลักษณ์อักษร
  - ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

การใช้หลักฐานศึกษาประวัติศาสตร์ไทย

- จาร (จารึก)
- ตำนาน
- พงศาวดาร

สมัยประวัติศาสตร์

สมัยโบราณ

ศิลปวัฒนธรรมเมโสโปเตเมีย (แม่น้ำไทกริส – ยูเฟรติส)

- |               |                                                |
|---------------|------------------------------------------------|
| 1. สุเมเรียน  | - อักษรลิ่ม ชิกกูแรต                           |
| 2. บาบิโลเนีย | - กฎหมายพระเจ้าฮัมมูราบี                       |
| 3. อัสซีเรีย  | - ประตูดั้ง                                    |
|               | - ห้องสมุดแห่งแรกของโลกสมัยพระเจ้าอัสซูบานิปาล |
| 4. คาลเดีย    | - ดาราศาสตร์                                   |

## ศิลปวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำในล

1. สถาปัตยกรรม - ปิรามิด
  2. ประติมากรรม - สฟิงค์
  3. ศาสนา - เทพสูงสุดคือ เร หรือรา
  4. ตัวอักษร - อักษรภาพ
  5. วิทยาการ - ปิรามิด การแพทย์ เก็บศพมัมมี่
- ปฏิทินแบบสุริยคติ รู้จักทำกระดาษปาปิรุส

## ตัวอย่างข้อสอบ

ชาวอียิปต์โบราณสร้างปิรามิดขึ้นมาเพื่อเน้นหนักในเรื่องใด

1. รักษาพระศพของฟาโรห์ไม่ให้เน่าเปื่อย
2. เป็นการสร้างงานระหว่างที่แม่น้ำไนล์ท่วม
3. รักษาความเชื่อในเรื่องชีวิตหลังจากความตาย
4. แสดงความจงรักภักดีต่อฟาโรห์

ศิลปวัฒนธรรมกรีก มาจากวัฒนธรรมไมนวนบนเกาะครีต แบ่ง 2 ยุค

1. ยุคเฮลเลนิก มีศูนย์กลางที่เอเธนส์
  - สถาปัตยกรรม - วิหารพาร์ธีนอน
  - ประติมากรรม - ไมรอน คือ นักขว้างจักร
  - วรรณกรรม - โฮเมอร์, ด้านปรัชญา, ด้านประวัติศาสตร์
  - การปกครอง - ประชาธิปไตย, คณาธิปไตย
2. ยุคเฮเลนนิสติก เริ่มสมัยพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช
  - อิทธิพลจากตะวันออก เปอร์เซีย อินเดีย

## ศิลปวัฒนธรรมโรมัน

1. สถาปัตยกรรม - สนามกีฬาโคลอสเซียม
2. วรรณกรรม - “สาธารณรัฐ”, “กฎหมาย” ของซีเซโร

## สมัยใหม่

สมัยใหม่ระยะแรก (สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ - สมัยบารอค) มีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ

- การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ
  - การปฏิรูปศาสนา โดยมาร์ติน ลูเธอร์ ใน ค.ศ. 16 เกิดนิกายโปรเตสแตนท์
  - การปฏิวัติวิทยาศาสตร์
  - ความรู้ใหม่ๆ มีอิทธิพลต่อศิลปวัฒนธรรม
- คือ ปรัชญามนุษยนิยม และ ปรัชญาธรรมชาตินิยม

### ตัวอย่างข้อสอบ

สถาปัตยกรรมใดต่อไปนี้เป็นสถาปัตยกรรมแบบโกธิก

- |                      |                     |
|----------------------|---------------------|
| 1. วิหารเซนต์ปีเตอร์ | 2. วิหารแซนตาโซเฟีย |
| 3. วิหารแพนธีออน     | 4. วิหารออร์เวียตโต |

1. ศิลปะบารอค (ปลาย ค.ศ. 16-17) พระราชวังแวร์ซายส์
2. ศิลปะโรโคโค (ค.ศ. 18) เกิดในฝรั่งเศสก่อน เลียนแบบความงามธรรมชาติ
3. ดนตรี นักดนตรีเด่น คือ โมซาร์ท, ไชแปง, บีโธเฟน
4. ศิลปะนีโอคลาสสิก (ปลาย ค.ศ. 18 - กลาง ค.ศ. 19) ได้รับอิทธิพลจากกรีก-โรมัน
5. ศิลปะโรแมนติก (ปลาย ค.ศ. 18 - 20) ให้ความสำคัญกับอารมณ์ความรู้สึก  
วรรณกรรมเด่น - รุสโซ, ลอว์โบรินอน, เกอเธ, วิกเตอร์ ฮูโก  
ด้านดนตรี - ไชคอฟสกี
6. ศิลปะสังคมนิยม (ศตวรรษที่ 19-20) วรรณกรรม - ชาร์ล ดิกเกนส์, ลีโอ ตอลสตอย
7. อิมเพรสชันนิสม์ แสดงถึงภาพธรรมชาติ ชีวิตประจำวัน นิยมใช้สีสดใส  
ศิลปินเด่น - มาเนต์, โมเนต์, เรอนัวร์

### การเปลี่ยนแปลงสังคมศิลปวัฒนธรรมของอารยธรรมตะวันออก

#### ศิลปวัฒนธรรมของจีน

- |                |                                       |
|----------------|---------------------------------------|
| 1. ราชวงศ์ซาง  | - นครรัฐ อักษรจีนบนกระดูกสัตว์ ปฏิทิน |
| 2. ราชวงศ์โจว  | - กษัตริย์เป็นโอรสสวรรค์, ขงจื้อ      |
| 3. ราชวงศ์ฉิน  | - จักรวรรดิ, ภาษาเขียน กำแพงเมืองจีน  |
| 4. ราชวงศ์ฮั่น | - สร้างระบบราชการ, เส้นทางแพรไหมทางบก |

#### สมัยสามก๊ก

- |                 |                                            |
|-----------------|--------------------------------------------|
| 5. ราชวงศ์ถัง   | - ยุคทองวรรณกรรมจีน นับถือพุทธศาสนา        |
| 6. ราชวงศ์ซ่ง   | - แท่นพิมพ์ ฝงเซ็ม เครื่องเคลือบเขียวไข่กา |
| 7. ราชวงศ์หยวน  | - สร้างเมืองหลวงปักกิ่ง                    |
| 8. ราชวงศ์หมิง  | - พระราชวังปักกิ่ง                         |
| 9. ราชวงศ์แมนจู | - พระราชวังฤดูร้อน                         |

### ตัวอย่างข้อสอบ

ราชวงศ์ถังของจีนได้รับยกย่องให้เป็นยุคทองในด้านใด

- |                       |                    |
|-----------------------|--------------------|
| 1. ด้านวรรณคดี        | 2. ด้านปรัชญา      |
| 3. ด้านเครื่องลายคราม | 4. ด้านสถาปัตยกรรม |

ระบบราชการจีนโบราณตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นเป็นต้นมามีลักษณะพิเศษอย่างไร

1. เป็นระบบที่ยึดถือคุณธรรมเป็นหลัก
2. เป็นระบบที่ยึดถือหลักการอาณัติแห่งสวรรค์
3. เป็นระบบที่ใช้การสอบวัดความรู้หลายระดับ
4. เป็นระบบที่อาศัยชาติวุฒิและวัยวุฒิ

ลัทธิขงจื๊อได้มอบมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดเรื่องใดแก่คนจีน

1. การให้ความสำคัญในเรื่องความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ
2. การให้ความสำคัญแก่ประวัติศาสตร์จีน
3. การให้ความสำคัญแก่ระบบราชการ
4. การให้ความสำคัญแก่ศิลปศาสตร์ 4 สาขา

## อินเดีย

1. อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ เป็นอารยธรรมดั้งเดิมของชนเผ่าทราวิท (ดราวิเดียน) ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองของอินเดีย มีศูนย์กลางอยู่ที่โมเฮนโจ - ดาโร และฮารัปปา มีความเจริญด้านการวางผังเมือง สาธารณูปโภค
2. สมัยพระเวท - วรรณคดีสำคัญที่เกิดขึ้นในสมัยนี้คือ คัมภีร์พระเวท

## ศิลปกรรมอินเดีย

1. ราชวงศ์โมริยะ (พระเจ้าอโศกมหาราช)
  - เผยแพร่พุทธศาสนาไปนอกอินเดีย
  - สถาปัตยกรรมสำคัญ เจดีย์เสาศิลาขัณฑ์ เรียกว่า เสาศิลา
2. ราชวงศ์กุษาณะ - พระพุทธรูปคันธาระ อิทธิพลกรีก
3. ราชวงศ์คุปตะ - ยุคทองของอารยธรรมฮินดู
4. ราชวงศ์โมกุล - สุสานทัชมาฮัล